

ACTA BOTANICA CROATICA – STOTA OBLJETNICA OD OSNIVANJA ČASOPISA

dr. sc. Damir Viličić, prof. emerit.

Znanstveni časopis *Acta Botanica Croatica* (ABC), najstariji je časopis iz prirodnih znanosti u Hrvatskoj (Hrvatska enciklopedija mrežno izdanje 2013.-2024.). Časopis prvobitnog imena *Acta Botanica instituti botanici regalis universitatis Zagrebensis* osnovali su hrvatski botaničari Zavoda za botaniku mudroslovnog (filozofskog) fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 1925. godine. Prvi urednik bio je Vale Vouk (Miličić, 1963.). U vrijeme Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (od 1918. do 1929.) i Kraljevine Jugoslavije (od 1929. do 1945.), Drugog svjetskog rata (kada časopis ne izlazi) te u prvih nekoliko godina poslijeratnog razdoblja, u Hrvatskoj su složena društveno-politička zbivanja (Harris, 2024.) i teški uvjeti za rad naših botaničara (Ilijanić, 1998.). Od 1957. časopis vodi prvi poslijeratni urednik Stjepan Horvatić (tablica 1). Od 1925. do 1969. godine časopis objavljuje uglavnom radove domaćih autora na hrvatskom jeziku i ne izlazi redovito.

Ljudevit Ilijanić preuzima uredništvo 1969. godine; uvodi koncizni stil pisanja i međunarodnu recenziju dostavljenih rukopisa (Ilijanić, 1992.). Časopis izlazi redovito jednom godišnje do Domovinskog rata (1991.-1995.). Od 1993. do 1997. godine časopis ne izlazi redovito zbog financijskih poteškoća.

Od 1998. godine, ABC izlazi redovito, dvaput godišnje, objavljuje znanstvene radove na engleskom jeziku, koji imaju međunarodnu recenziju. Časopis objavljuje radove iz botanike kopna i voda, eksperimentalne botanike (uključujući biljne viruse, bakterije, arheje, alge i gljive), od subcelularne razine do ekološkog sustava i s posebnim fokusom na krška područja južne Europe i Sredozemlja. Najnužniju potrebnu financijsku potporu, uz poneku donaciju, tada pruža Biološki odsjek Prirodoslovno matematičkog fakulteta (PMF) Sveučilišta u Zagrebu. Cilj uredništva je bio postići karakteristike postojećih renomiranih časopisa i kvalitetu kako bi što prije ušao u citatne baze i postao znanstveno prepoznatljiv u svijetu.

Odlukom Sabora Republike Hrvatske (3. kolovoza 1999.), a u okviru Strategije i akcijskog plana biološke i krajobrazne raznolikosti, Nacionalni znanstveni odbor

za floru odobrio je časopisu ABC kadrovsko jačanje kroz zapošljavanje jednog znanstvenog novaka i ujedno tehničkog urednika časopisa na znanstveno-istraživačkom projektu Ministarstva znanosti obrazovanja i športa Republike Hrvatske (MZOŠ) kojeg je vodio glavni urednik.

Analize citiranosti znanstvenih časopisa u Hrvatskoj u prvoj dekadi 21. stoljeća pokazuju da je 16 časopisa iz Hrvatske uključeno u Web of Science – Science Citation Index Expanded (Andreis i Jokić, 2008.), ali časopis ABC tada još nije uključen u tu bazu. Vidljivost časopisa ABC raste nakon što ga registriraju citatne baze Scopus (unutar portala Scimago Journal Ranking) 2000. i Current Awareness in Biological Sciences (CABS), kao produkt Elsevierove Biobaze, 2002. godine.

U 2000. godini časopis pristupa Udruzi znanstvenih i stručnih časopisa. U MZOŠ reguliraju kriterije za financiranje časopisa (Marušić i Marušić, 2005.; Macan i Stojanovski, 2008.). Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu u okviru projekta MZOŠ "Tekstovna baza hrvatskih znanstvenih časopisa", pod vodstvom Maje Jokić (Jokić, 2002.), uključila je časopis ABC u pilot projekt koji je trebao prerasti u prvu bazu znanstvenih i stručnih hrvatskih časopisa s cjelovitim tekstovima za veću dostupnost znanstvene produkcije u Hrvatskoj i s mogućnošću pretraživanja po bilo kojoj riječi iz teksta članaka, ključnim riječima, po autoru, instituciji, kako bi se hrvatska znanstvena produkcija uključila u relevantne sekundarne izvore znanja. Časopis dobiva financijsku potporu MZOŠ-a. Iste godine, povjerenstvo za izdavaštvo MZOŠ-a svrstalo je časopis ABC među 10 % najboljih časopisa u Hrvatskoj.

Sveučilišni računski centar Srce, uz potporu tadašnjeg Ministarstva znanosti, osniva i javno predstavlja portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa Hrčak, 7. veljače 2006. (Hrčak, 2006a). Osnovna ideja za osnivanje portala potječe iz Hrvatskog informacijskog i dokumentacijskog društva (Stojanovski i suradnici, 2009.). U Srcu se održava radionica za prvu grupu urednika i suradnika uredništava hrvatskih znanstvenih časopisa. Portal Hrčak nudi časopisima s otvorenim pristupom mogućnost da na

jednom mjestu okupe objavljene radove. Časopis ABC pridružio se portalu Hrčak i dobio alat za automatizirani urednički rad s postupkom recenzije u mrežnom okruženju kao i održavanje mrežne stranice časopisa te pristupne podatke za objavljivanje radova na portalu (Open Journal System, OJS) 9. svibnja 2006.

Prigodom Dana Fakulteta, 27. travnja 2006. godine, časopis ABC dobiva priznanje Fakultetskog vijeća PMF-a za osobit doprinos u promidžbi i razvoju djelatnosti Fakulteta.

Godine 2007. časopis ABC je uvršten u "Directory of Open Access Journals" i u bazu Scopus. Uz angažman Jadranke Stojanovski i putem Hrčka, časopis ABC je, uz ostale izabrane časopise iz Hrvatske, uključen u bazu Thomson (Current Contents, Web of Science).

Godine 2008. tehnički urednik modificira sustav OJS za potrebe časopisa ABC. Sveučilište Humboldt iz Berlina, Visoka škola za knjižničarstvo i informacijsku znanost provodi međunarodnu provjeru kvalitete časopisa. Od lipnja 2008. časopis ABC uvršten je u citatnu bazu "Web of Science – Science Citation Index Expanded".

Od 2011. prihvaćeni radovi su vidljivi u elektroničkom obliku prije konačnog izdavanja časopisa (engl. *ahead of print*).

Godine 2013. urednički posao se proširuje uvođenjem dodatnih tehničkih urednika i područnih urednika. Požrtvovnim radom tehničkih i područnih urednika koji vode recenzentski postupak vidljivost časopisa, interes autora za objavljivanje i čimbenik utjecaja (engl. *impact factor*) časopisa ABC raste (Viličić i Sirotić, 2016.).

Godine, 2015. godine pomlađeno uredništvo modernizira izgled časopisa; uvodi veći format publikacije i suvremeniju web stranicu.

Analiza komunikabilnosti i scientometrijska analiza pokazuju porast kvalitete časopisa u posljednjih 24 godine (slika 1).

Informacija o časopisu ABC može se naći on-line (Acta botanica Croatica Web portal 2024-; Hrčak 2006b-; DOAJ 2007-; Web of Science Core Collection – Journal Citation Reports 2010-). ■

LITERATURA:

Acta botanica Croatica Web portal. 2024. Web stranica časopisa Acta botanica Croatica. <https://www.abc.botanic.hr/index.php/abc/index>

Andreis, M.; Jokić, M. 2008. An impact of Croatian

journals measured by citation analysis from SCI-expanded database in time span 1975-2001. *Scientometrics*. 75: 263-288.

DOAJ (Directory of Open Access Journals) <https://doaj.org/about/>

Harris, R. 2024. *Croatia: a history. From revolution to independence*. Zagreb, Školska knjiga.

Hrčak. 2006a. Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa. <https://hrcak.srce.hr/>.

Hrčak. 2006b. Acta botanica Croatica na portalu hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa. <https://hrcak.srce.hr/en/acta-botanica-croatica>.

Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. 2024. Časopisi u Hrvatskoj. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/casopis>

Ilijanić, Lj., 1992: Časopis Acta botanica Croatica od osnivanja do danas. *Acta Botanica Croatica*. 51: 177-187.

Ilijanić, Lj. 1998. O životu i djelu prof. dr. Ive Horvata; uz stotu obljetnicu rođenja. In memoriam. *Acta Botanica Croatica*. 57: 139-147.

Jokić, M. 2002. Z Projekt MZOŠ broj 0132001 "Tekstovna baza hrvatskih znanstvenih časopisa". http://zprojekti.mzos.hr/zprojektiold/prikaz_det.asp?offset=1455&ID=0132001.

Jokić, M.; Sirotić, G. 2002. The communicability of the journal Acta Botanica Croatica over the 1991-2000 period. *Acta Botanica Croatica*. 61: 221-230.

Macan, B.; Stojanovski, J. 2008. Analiza novčane potpore Ministarstva znanosti obrazovanja i športa hrvatskim znanstvenim časopisima. *Kemija u industriji*. 57: 115-122.

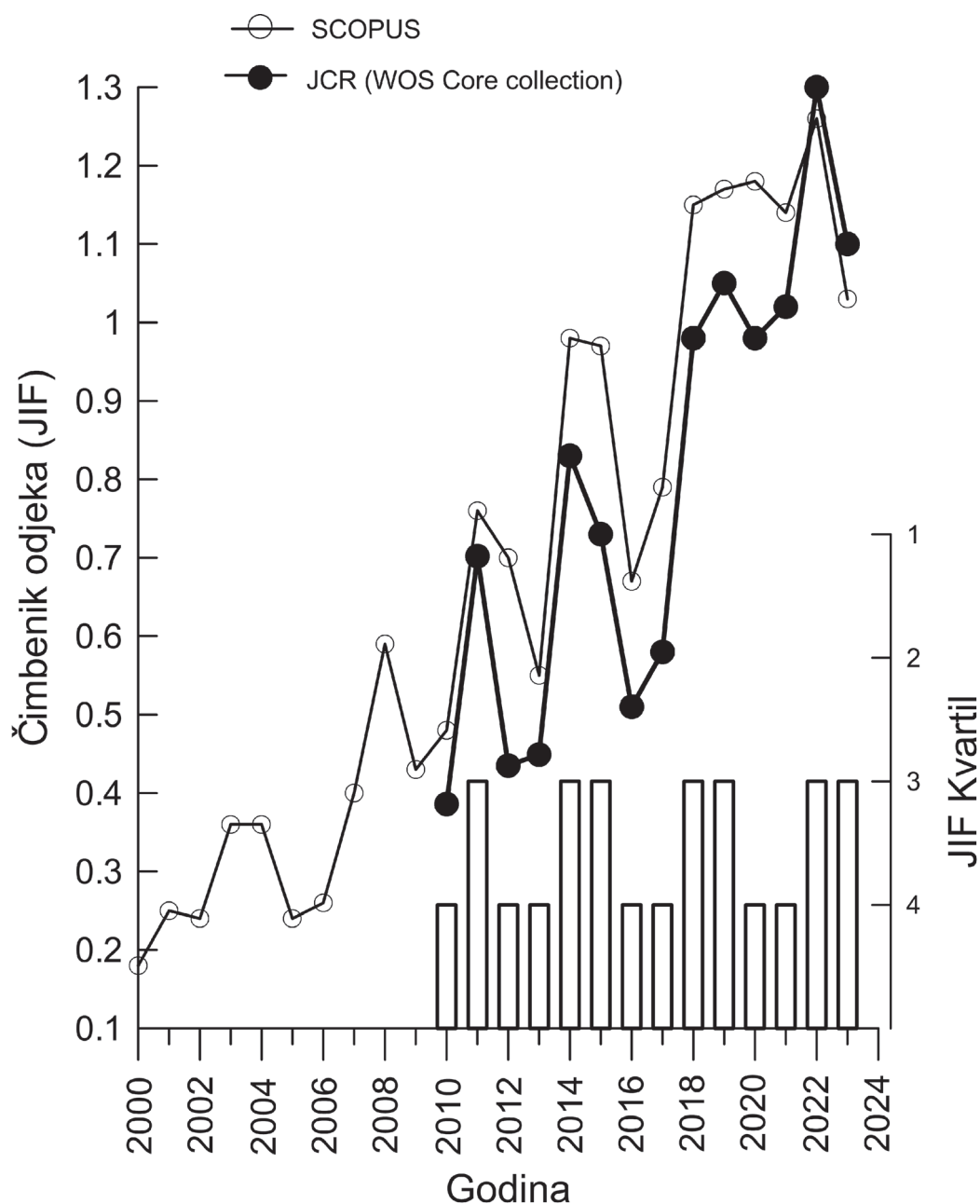
Marušić, M., Marušić, A. 2001. Good editorial practice: Editors as educators. *Croatian Medical Journal*. 42: 113-120.

Miličić, D. 1963. Vale Vouk – in memoriam. *Acta Botanica Croatica*. 22: 7-12.

Stojanovski, J.; Petrak, J.; Macan, B. 2009. The Croatian national open access journal platform. *Learned Publishing*. 22: 263-273.

Viličić, D.; Sirotić, G. 2016. Acta Botanica Croatica: editorial activity and scientometric analysis for the period 1998-2014. *Acta Botanica Croatica*. 75: S1-S3.

Web of Science Core Collection – Journal Citation Reports. 2010-. Scientometrija časopisa Acta botanica Croatica. Pristup putem Nacionalne i sveučilišne knjižnice <https://baze.nsk.hr/baza/web-science/>.

Slika 1: Acta botanica Croatica: čimbenik utjecaja (JIF)-metrika na razini časopisa izračunata iz podataka indeksiranih u bazama SCOPUS i Web of Science (WOS) Core Collection prema Science Citation Reports (JCR). Kvartilni rang časopisa određuje se usporedbom časopisa s ostalima u njegovoj JCR kategoriji na temelju rezultata čimbenika utjecaja. Ako časopis pripada kvartilu Q3, znači da je bolji od najmanje 50 % časopisa u toj kategoriji, na temelju njegove ocjene čimbenika utjecaja. Ukupni citati od 2019. do 2023. kreću se od 431 do 586 godišnje.

Tablica 1: Urednici časopisa Acta botanica Croatica

Urednik	Razdoblje	Broj objavljenih izdanja (volumena-svezaka i brojeva-sveščića)	Objavljeni volumneni-svesci
Vale Vouk	1925-1956	13	1-14
Stjepan Horvatić	1957-1967	10	16-26/27
Ljudevit Ilijanić	1969-1992	24	28-51
Ljerka Markovićw	1993-1997	5	52-55/56
Damir Viličić	1998-2013	30	57-72
Branka Salopek-Sondi	2014-2018	10	72-77
Nenad Jasprica	2019-2025	14	78-84

